

Hız. Peygamber'in (asm) adalet içindeki celâli

İzmir'den Korkut Sabancı: "Peygamberimiz (asm) rahmet peygamberi olduğu halde sağ eliyle yemek yemeyeceğini bildiren bir şahsa beddua ediyor. Bunun hikmeti nedir?"

Peygamber Efendimiz (asm) el-hak rahmet peygamberidir. Fakat onda adalet ölçüleri içinde elbette hiddet, gazap ve celâl hâli de vardır. Çünkü o da Allah'ın kuludur ve Allah'ın bütün isimlerine mazhar bir insandır.

Allah insanda ekser isimlerini tecellî ettirmiştir. İnsan bu isimlerin gereğiyle yaşar. Yani insanın hiddetinde, gazabında, öfkesinde, asabiyetinde her hangi bir yanlışlık yoktur. Bunlar yaratılışın gerekleridir. Fakat insan hiddetini, gazabını, öfkesini, asabiyetini adaletle, hikmetle, merhametle, acılamakla, sağduyu ile sınırlandırmak zorundadır. Aksi takdirde zulmetmiş olur, haksızlık yapmış olur, adaletten uzaklaşmış olur, insafsızlık etmiş olur, gaddarlık etmiş olur. İşte sorumluluk buradadır.

Nitekim Allah Erhamü'r-Râhimîn'dir. Merhametlilerin en merhametlisidir. Rahmeti gazabını geçmiştir. Ama Allah sınırları Adlül-Hakem isimlerinin gereği olan adaletle ve hikmetle çizilmiş olarak hiddet, gazap ve celâl sahibidir. Yani Allah hiddet eder, gazaplanır, celâl ve izzetini tecellî ettirir. Fakat Allah zulmetmez, haksızlık etmez, adaletsizlik etmez, hâşâ gaddarlık etmez.

Yeryüzü bahçesinde hâkim olan rahmâniyet, rahîmiyet, hâkimiyet ve âdiliyet hakikatlerinin, Cenab-ı Hakk'ın hem isim, hem fiil, hem sıfat ve hem de şe'nlerine işaret ettiğini kaydeden Üstad Saîd Nursî Hazretleri, bütün yavruların mucizâne beslenmeleri için başları üstünde annelerinin sinelerine asılmış tatlı, safi, Âb-ı Kevser gibi iki tulumcık sütü gören insanın, Rahîmiyet-i Rabbâniyenin her meselede hoş ve doyulmaz güzelliğini gözden kaçırmayacağını anlatıyor.¹

Bedüzzaman'a göre musibetler, şerler ve hoşlanmadığımız tecellîler, Rubûbiyet saltanatının âdetullah da denilen küllî iradelerinin mümessilleri olan umumî ve küllî

kânunların tek tük cüz'î neticelerinden ibarettir. Küllî fayda ve hikmetleri netice veren o kanunların geniş faydaları yanında, bazen şerli, acılı ve cüz'î neticeleri de olabilmektedir. Ancak o acı ve elem veren neticelere karşı, musibete düşen ve acı içine giren fertlerin feryatlarına ve belâlara giriftar olan şahısların yardım dileklerine hususî Rahmet ve ihsanıyla yine Cenâb-ı Hak yetişmektedir.² Cenâbı Hak umumî kanunların baskısı ve tazyiki altında acı çeken ve inleyen fertler için Rahmânü'r-Rahîm isimleri ile hususî olarak imdat etmekte ve dertlilere yardım etmektedir.³ Kâinatı ihata eden Rahman ve Rahîm isimleri her ruha bütün ihtiyaçlarını ihsan etmekte ve mahlûkatı hadsiz düşmanlarından emin kılmaktadır. Bu isimlere yetişmek için en mühim vesile ise fakr ile şükür, acz ile şefkattir. İbadet ve kulluk, bu mânâları ihtiva etmektedir.⁴ Fiilî olan gayrî sıfatlara da işaret eden⁵ Rahîm ismi Gaffar manasında olduğundan, günahkârlar için de bir sığınak hükmündedir.⁶

Bir olayda Allah'ın hem rahmetini, hem celâlini tecellî ettirdiğini görmemiz mümkündür. Ama Allah'ın zulmettiğini ve adaletsizlik ettiğini asla görmeyiz. Koca Cehennem Allah'ın adaletinin âyetidir, işaretidir, belgesidir. Koca Cennet ise Allah'ın rahmetinin âyetidir, işaretidir ve belgesidir. Allah zulmetmez; adalet eder.

Peygamber Efendimiz Aleyhissalâtü Vesselâm'ın çocuklardan büyüklere, gençlerden yaşlılara her sınıf insana karşı fevkalâde müşfik ve sevgi dolu olduğunu dost düşman herkes teslim etmiştir. Torunlarına karşı sevgi ve şefkat dolu bulunan Allah Resulü (asm), hiçbir çocuğu sevgisinden ayırt etmemiş, her çocuğa karşı doyulmaz sevgi ve şefkat duymuştur ve çocuklara sevgi ve şefkatle yaklaşılmasını emretmiştir.

Bununla beraber, Resûl-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın meselâ, namaz gibi dînî ağırlığı ve hürmeti bulunan bir ibâdeti emrederken, önünden kasıtle geçen akli başında hırçın birisine hiddet göstermesi, yumuşak huyluluğu ile, şefkati ile, merhameti ile elbette çelişmez. Çünkü Allah Resûlü (asm) davranışlarda "itidal"i tavsiye eden, "vasat"ı emir buyuran, kendisi de Celâl cilvelerinden olan celâllenme, hiddet, öfke ve gadap hâli ile Cemal tecellîlerinden olan hilm, merhamet, şefkat ve sevgi gibi duyguları bir arada, ama gerektiği yerlerde "itidal" içinde yaşayan ve gösteren mutlak ve eşsiz bir rehberdir.

Her hâdiseyi kendi özel şartları içinde inceler ve değerlendirirsek, hadiseleri kavramamız daha kolay olur. Sağ eliyle yemesini emir buyurduğu bir şahsın, sırf dik başlılığı sebebiyle, saygısızca, "Yiyemiyorum. Gücüm yetmiyor" sözü karşısında Allah Resûlü Aleyhissalâtü Vesselâm'ın buyurduğu, "Yiyemeyesin! Güç yetiremeyesin!"⁷ ifadesi, adamın saygısız ve ukâla tavrına verilmiş en güzel ve en âdil bir cevaptır.

Çünkü bir Peygamber ya inkâr edilir, ya iman edilir. İman edildikten sonra da ona ancak itaat edilir. İman saygısızlık, itaatsizlik ve ukâlalık kaldırmaz. Peygamberinin yüzüne karşı gösterilen böyle bir itaatsizlik ve ukâlaca verilmiş bir cevap Cenâb-ı Allah'ın da hoşuna gitmemiştir.

Nitekim Cenâb-ı Hak mü'minlere, peygamberlerine saygı duymayı, yanında ve huzurunda seslerini yükseltmemeyi, nezaket içerisinde bulunmayı emrediyor. İşte âyetler: "Ey iman edenler! Allah'ın ve Resûlünün önüne geçmeyin. Allah'tan korkun. Şüphesiz Allah işitendir, bilendir. Ey iman edenler! Seslerinizi Peygamber'in sesinin üstüne yükseltmeyin. Birbirinize bağırdığınız gibi, Peygamber'e yüksek sesle bağırmayın; yoksa siz farkına varmadan amelleriniz boşa gidiverir. Allah'ın elçisinin huzurunda seslerini kısıyanlar, şüphesiz Allah'ın kalplerini takva ile imtihan ettiği kimselerdir. Onlara mağfiret ve büyük bir mükâfat vardır."8

Biz, bir büyüğümüzün sözünü ukâlaca kesmeyi saygısızlık ve kendini bilmezlik saymaz mıyız? Bir makam sahibinin yüzüne karşı emrini dinlemediğimizi saygısızca söylesek, adalet ölçülerini de aşacak biçimde ne gibi bir ceza ile karşılaşacağımızı düşünebiliyor muyuz?

Kaldı ki, bu cezada adalet ve hikmet hâkim olmuştur. Zulüm yoktur. Yani elini kaldırabilen ve sağ eliyle yiyebilen bir adamın, Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtu Vesselâm'ın "Sağ elinle ye!" emrine karşı haddini ve nezaketini aşarak gösterdiği "Elimi kaldıramıyorum!" tavrına karşı; Peygamberimizin (asm) "Kaldıramayasın!" ifadesi, Allah'ın da elinin kaldırma gücünü iptal edivermesi tam da hikmet içinde bir cevaptır, adalet içinde bir cezadır. Zulüm değildir.

Bu cezanın âhiret azabına mahsuben verildiğini, bundan dolayı da hafifletildiğini düşündüğümüzde, içindeki rahmet ve merhamet izlerini görmemiz zor olmaz. Bu da o kişinin bu cezayı baş tâcı yapmasına yeterli bir rahmet tecellîsidir.

Dipnotlar:

- 1- Şuâlar, s. 72
- 2- Şuâlar, s. 34
- 3- Sözler, s. 597
- 4- Mektubat, s. 34
- 5- İşârât'ül-İ'câz, s. 21
- 6- İşârât'ül-İ'câz, s. 25
- 7- Mektubat, s. 148.
- 8- Hucurât Sûresi, 49.1.2.3.